

SRBIJA PLACA VISOKU CENU ZBOG GUBITKA AMERICKE POMOCI

Author: [Milan Culibrk](#)

Odluka o uskracivanju deset miliona americkih dolara pomoci moze imati domino efekat na ekonomiju, a mozda i ugroziti sanse Srbije za pristupanje Evropskoj uniji.

Americke sankcije protiv Srbije prete da ugroze prijem u Svetsku trgovinsku organizaciju, STO, kao i inostranu pomoc i investicije, te eventualno pristupanje Evropskoj uniji, rekli su bankari i analiticari za IWPR.

Sjedinjene Americke Drzave su 14. januara suspendovale deset miliona americke pomoci Srbiji tvrdeci da Beograd nije saradjivao s Haskim tribunalom.

Istovremeno, Vasington je najavio da ce povuci izvestan broj svojih zvanicnika koji pruzaju tehnicku podrsku srpskoj vladi.

Americka administracija kaze da ce ponovno razmotriti svoju odluku ako Srbija bude pocela da u potpunosti saradjuje s Haskim tribunalom. To, u sustini, znaci hapsenja i izrucenja svih preostalih osumnjicenih za ratne zlocine, pogotovo ratnog komandanta bosanskih Srba Ratka Mladica.

Amerika veruje kako su srpske vlasti u stanju da lociraju Mladica i predaju ga Tribunalu, saopstio je Stejt dipartment 14. januara.

Ovo je treci put da je Amerika uskratila pomoc srpskoj vladi, lisavajuci Beograd potencijalnih 39 miliona dolara tokom proteklih nekoliko godina. Svaki put je obrazlozenje za uskracivanje finansijske pomoci bilo nedovoljna saradnja s Haskim tribunalom.

Odluka se odnosi na sredstva namenjena ekonomskim reformama u oblasti poreskog sistema i prijema u Svetsku trgovinsku organizaciju.

Pomoc nacionalnom avioprevozniku takodje je suspendovana, cime su onemoguceni direktni letovi za Sjedinjene Americke Drzave.

Domaci ekonomski strucnjaci tvrde da bi indirektne posledice ovog americkog koraka mogle biti suspenzije paketa pomoci Medjunarodnog monetarnog fonda, MMF, i Svetske banke.

Aleksandar Vlahovic, bivsi ministar za privredu i privatizaciju, rekao je za IWPR da se gubitak od deset miliona dolara ne bi smeo tako lako otpisivati. Ova suma predstavlja jednu trecinu ukupnog novca za isplate otpremnina radnicima koji ce izgubiti posao pri restrukturiranju velikih drzavnih preduzeca, kaze on.

Vlahovic predvidja da ce sledeci americki korak biti pritisak na MMF i Svetsku banku da usvoje restriktivniji pristup prema Srbiji zbog njenog neuspeha u izvrsavanju medjunarodnih obaveza.

Mada srpski premijer Vojislav Kostunica nije komentarisao ovaj potez americke administracije, srpski predsednik i lider opozicione Demokratske stranke, DS, Boris Tadic, zatrazio je od vlade da predoci jasan

plan resavanja haskog problema.

Poslednje mere americke vlade ce imati negativnog uticaja na gradjane Srbije, prevashodno na one koji zavise od drzavnog budzeta, rekao je Tadic.

"Pozivam vladu, koja tvrdi da nece biti posledica zbog nedovoljne saradnje s Hagom da preduzme hitne mere kako bi se predupredila dalja medjunarodna izolacija, pad ekonomskog rasta i osiromasenje nasih gradjana", dodao je on. Srpski ministar za ekonomske odnose s inostranstvom, Milan Parivodic, istakao je da bi americka odluka mogla imati negativan uticaj na prijem Srbije u Svetsku trgovinsku organizaciju, STO. "Formiranje radne grupe Svetske trgovinske organizacije za Srbiju zakazano za je 15. februar, ali ako Amerika uskrati svoju podrsku, pitanje je da li ce se to desiti", kaze on.

Neki eksperti veruju da americke sankcije nece samo odvratiti potencijalne americke investitore, vec i multinacionalne kompanije, sto bi moglo uvecati percipirani rizik u pogledu investiranja u Srbiju. Miroslav Prokopijevic, ekonomski analiticar, rekao je za IWPR: "Strani investitori ce uzeti u obzir ovu odluku americke administracije kada budu donosili odluke o tome da li da ovde investiraju svoj kapital".

Mada Prokopijevic smatra da nece biti sankcija od strane Evropske unije, kazna kojoj bi mogao Brisel da pribegne moglo bi da bude jos jedno odlaganje studije o izvodljivosti – sto je prvi korak koji Srbija i Crna Gora mora napraviti na putu ka clanstvu u Evropskoj uniji – i pocetka razgovara o Sporazumu o asocijaciji i stabilizaciji, SAA.

Prokopijevic zakljucuje da ce ukupna steta koju ce Srbija pretrpeti izneti nekoliko stotina miliona, ili mozda, i citavih milijardu evra. On je upozorio da bilo kakva dodatna odlaganja ispunjavanja obaveza prema Haskom tribunalu u mogu dovesti do kolapsa makroekonomske stabilnosti u zemlji. "Ako bi se to desilo, ne bi trebalo da bilo koga iznenadjuje ako evro stigne od 80 dinara do 200 dinara", kaze on. Budimir Kostic, predsednik Raiffeisen banke u Beogradu, prve banke u Srbiji osnovane sa stopostotnim inostranim kapitalom, kaze da vlada mora brzo reagovati ako zeli da zadrzi priliv stranih investicija. "Najvaznija stvar je izbeci bilo kakvo pogorsanje sadasnje situacije", kaze on. "Ako bi se to desilo, to bi bio los signal ne samo za americke investitore, vec i za one iz velikih evropskih zemalja".

Neki vladini ministri pokusali su da minimizuju znacaj americkih sankcija.

"Americki pritisak je nesrazmerno veliki", kaze Predrag Bubalo, ministar za privredu i privatizaciju. Vladeta Jankovic, Kostunicin savetnik za spoljnu politiku, se slaze da situaciju ne treba drammatizovati.

Miroljub Labus, potpredsednik Vlade Srbije, koji je nedavno imenovan za glavnog srpskog pregovaraca o pristupanju Evropskoj uniji, izjavio je za IWPR da sve strane preuvelicavaju posledice ovog poteza. "Ova odluka nije kraj sveta kakvom neki iz opozicije pokusavaju da je predstave", rekao je Labus za IWPR, i dodao: "da je ne smemo ignorisati. Posredni efekti su znatno vazniji od neposrednih. Ipak, siguran sam da americka administracija nece blokirati postizanje nijednog sporazuma sa medjunarodnim finansijskim institucijama". Labus je za IWPR rekao da je najvise zabrinut zbog uticaja americkog poteza na medjunarodni polozaj Srbije, sto moze uticati na druge pregovore.

"Puna saradnja s Hagom ne zahteva se samo zbog americke pomoci", kaze on. "To je preduslov za pozitivan ishod studije o izvodljivosti za pridruzivanje Evropskoj uniji".

Labus je rekao da ako vlada zeli da ostvari svoj cilj prijema u Evropsku uniju do 2012. godine, "mi moramo dobiti pozitivnu studiju o izvodljivosti od Evropske komisije u martu".

Medjutim, jos uvek veliki znak pitanja visi nad beogradskim planovima za prikljucenje Evropskoj uniji.

Jedan od negativnih znakova ove nedelje bila je odluka visokog predstavnika Evropske unije za spoljnu politiku Havijera Solane da otkaze posetu Beogradu, navodeci kao razlog neuspeh Srbije i Crne Gore da saradjuju s Haskim tribunalom. Mada Labus nije zeleo da govori o onome sto naziva najgorim mogucim scenarijom, misleci na odluku Brisela da takodje nametne kaznene mere, on priznaje da bi, ukoliko se to desi, njegova reformisticka stranka, G17 Plus, bi napustila Kostunicinu vladu. "Ako G17 Plus ne bude imao sansu da utice na evropske integracije nase zemlje, onda nece biti razloga da ostanemo u vladi", kaze Labus.

Dana Popovic, profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu, rekla je za IWPR da nijedan mudar politicar ne bi trebalo ni da razmislja o sukobljavanju sa tako mocnom zemljom kao sto su to Sjedinjene Americke Drzave, jer od toga zavisi finansijska i politicka buducnost njegove sopstvene zemlje. Mada americki ambasador u Srbiji i Crnoj Gori Majkl Polt kaze da je Amerika spremna da veoma brzo povuce svoju odluku o ukidanju pomoci ako Srbija ispuni svoje obaveze prema Hagu, Dana Popovic ne veruje da ce se to desiti. "Nespremnost da se saradjuje s Hagom... je jedina stvar koja razlikuje DSS [Kostunicina stranka] od drugih demokratskih stranaka", kaze ona.

Ako Kostunica bude poceo da saradjuje s Haskim tribunalom, dodaje ona, njegova manjinska vlada bi mogla pasti jer bi izgubila podrsku Socijalisticke partije Srbije, SPS, stranke Slobodana Milosevica, koja se protivi saradnji s Hagom.

"Cak i ako Kostunica bude zeleo da bude razlicit, objektivne okolnosti mu nece dopustiti da to uradi", zakljucuje ona, "tako da smo i dalje u zacaranom krugu". Milan Culibrk je novinar novosadskog dnevnog lista "Dnevnik".

Location: Serbia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/srbija-placa-visoku-cenu-zbog-gubitka-americke>